

Horecký zpravodaj

Prosinec 2007

Číslo 17. (1/2007)

*Pevné zdraví, šťastný a klidný celý rok 2008
přejí zastupitelé a starosta obce Horky.*

Informace obecního úřadu

Poplatky v roce 2008

Poplatek za **svoz odpadu** firmou LIKO v roce 2008 je stanoven na 516 Kč. Naši **občané zaplatí 450 Kč** a zbytek doplatí obec ze svého rozpočtu. Zvýšení poplatku je dáno navýšením ceny za ukládání odpadů na skládce a předpokládaným růstem cen energií.

Cena vody se v roce 2008 změní pouze o zvýšení DPH, tedy z 19,50 Kč na cca **20,50 Kč** za m³.

Poplatek ze psů se nemění a **zůstává 80 Kč**.

Termín výběru poplatků bude včas oznámen.

Ohlédnutí za rokem 2007 - hlavní investice obce

- Prodloužení kanalizace u obecního úřadu.
- Rekonstrukce obecního úřadu, oprava fasády (dotace z Programu obnovy venkova).
- Oprava chodníku před prodejnou (dotace z Mikroregionu Litomyšlsko).

Plán činnosti a investic na rok 2008

- Závěrečné vyúčtování plynofikace, předložení vyhodnocení Fondu životního prostředí.
 - Dokončení úprav veřejného prostranství před obecním úřadem.
 - Rekonstrukce Hájenky, výstavba dětského koutku a sportoviště (zažádáno o dotaci z Programu obnovy venkova).
 - Výstavba informační tabule u obecního úřadu.
-

- Obnova internetových stránek obce.

Upozornění Finančního úřadu Litomyšl

Finanční úřad upozorňuje na změnu ustanovení zákona o dani z nemovitostí (zákon č. 261/2007 Sb.). Daň bude přepočítána automaticky, takže **občan nemusí na finančním úřadě nic zařizovat**. Na složenke pro platbu daně bude již přepočítaná částka. Případné dotazy zodpoví pracovníci Finančního úřadu Litomyšl.

Cvičení jógy

I v roce 2008 bude pokračovat cvičení jógy. Případní zájemci dostanou informace u paní Hurytové na obecním úřadě.

Poděkování

Poděkování občance obce Horky paní Evě Zachařové za odevzdání nalezené tašky na autobusové zastávce v Litomyšli.

20. 11. 2007

Marie Neprašová, Morašice

S P O L E Č E N S K Á K R O N I K A

Obec má v současné době 106 obyvatel, z toho dětí do 15 let je 17.

Letos se narodili Radek Procházka a Štěpán Zachař. Zemřel náš spoluobčan Jiří Vopařil.

V tomto roce oslavili životní jubileum:

60 let	Ladislav Zachař
65 let	František Huryta
70 let	Marie Jandíková Josef Eliáš
75 let	Vlasta Voříšková Jan Morávek

Všem oslavencům blahopřejeme.

Pozvánka na vánoční besídku

Dne 30. prosince 2007 se v zasedací místnosti obecního úřadu koná vánoční besídka. Začátek ve 14 hodin. Malé občerstvení zajištěno. Srdečně jste všichni zváni!

P A M Ě T I

Jan Morávek

Vážení čtenáři. Pomalu nám bude končit rok 2007. První rok 21. století ukončený sedmičkou. V minulém století, všech deset let, jejichž letopočet byl zakončen číslicí 7, nám připomíná tak jako všechna ostatní léta různá výročí, ať již narození, tak i úmrtí významných osobností, ale také výročí událostí širšího nebo i celosvětového významu. Připomeňme si alespoň některá ta nejdůležitější. Tak např. 7. listopad 1917, ruská revoluce, která poznamenala dějiny celého světa. 14. září 1937 se týká našeho poměrně mladého státu, když jsme se museli rozloučit s naším prvním prezidentem T. G. Masarykem. O deset let později rok 1947, který na základě výsledku voleb z předcházejícího roku, se stal politicky velice bouřlivou přehrou k tak zvanému Vítěznému únoru roku následujícího. A znovu obraťme o dalších 10 let, 4. říjen 1957, den celosvětového významu. Okolo země začala kroužit první umělá družice, první těleso, které na oběžnou dráhu dokázal vypustit člověk. Ale vraťme se o jeden a půl měsíce nazpět. Závěr měsíce srpna podstatně změnil život drtivé většiny obyvatel našeho venkova, tedy i naší vesnice, kdy byla houfně založena tam, kde dosud ještě nebyla, jednotná zemědělská družstva (dále jen JZD), a tomuto tématu bych chtěl věnovat tento příspěvek. Ze zemědělců - rolníků, ať drobných chalupníků či majitelů větších usedlostí, se stali *jezedáci*. Český jazyk byl obohacen o další nevkusné slovo. Narodil se *jezedák*. Toto slovo, přestože už JZD 15 let neexistují, se stále skloňuje ve všech pádech a označují se jím současná zemědělská družstva, nebo i jiné společnosti provozující zemědělství.

JZD se začala zakládat již počátkem padesátých let. Byla zpočátku rozdělena do čtyř typů. První typy, které nebyly již jako družstevní celky uznávány, byly spíše typy administrativní. Zemědělci družstevníci dále obdělávali soukromě svoji půdu, společně se prováděly odvozy produktů, nákupy krmiv, hnojiv, osiva a všech ostatních potřeb pro zemědělskou výrobu. Vstup do družstva byl dobrovolný. Nebyl zákon, který by něco takového nařizoval, ale tlak ze strany vládní moci byl velice silný. Soukromým

zemědělcům jejich práci téměř znemožňoval, zatím co již založená družstva byla všemožně podporována. Soukromníkům byly odebrány traktory, traktorové vlečky a většina náradí a strojů potřebných pro obdělávání půdy. Vše se soustředilo do tvořících se strojně traktorových stanic (dále jen STS). Ty měly povinnost provádět práce přednostně pro zemědělská družstva. Soukromník, pokud nechtěl čekat, musel podplatit vedoucího STS, dát tučný tuzér pracovníkovi třeba i za nekvalitně odvedenou práci a nakonec zaplatit vystavenou fakturu. První družstva byla převážně zakládána v obcích, kde byla silná komunistická strana. Ta měla obsazena důležitá místa jak v národních výborech, tak i v jiných organizacích a společnými silami dělala vše pro to, aby soukromé zemědělce znemožnila. Ať se již jednalo o nesplnitelné dodávky výrobků, povolování domácích porážek, zadržování potravinových lístků, šatenek, poukázek na obuv, a vrchol všeho bylo vystěhovávání tak zvaných kulaků. Jak to vše bylo v rozporu s výrokem tehdejšího předsedy vlády Klementa Gottwalda, který, doufám, že to odcituji ne-li zcela přesně, tak alespoň přibližně, řekl: „*A když vám někdo bude povídat o zakládání sovchozů a kolchozů, tak ho žeňte také sviňským krokem.*“ Myslím, že k tomu netřeba dalších slov. Co se také dalo očekávat od politika jeho typu. Vždyť to vlastně nebyl jeho první vulgární výrok. Účelem bylo získat zemědělce na stranu vládnoucího režimu, což se někdy i částečně dařilo. Některá družstva prvního a druhého typu šla více méně za výhodami. Říkalo se jim družstva traktorová nebo otrubová. Zemědělci uvěřili Gottwaldovým slibům a doufali, že se socializace zpomalí nebo zcela zastaví. Ona se skutečně zpomalila. Ten počáteční tlak poněkud povolil, což se ovšem nelíbilo soudruhům v Moskvě. A tak přišel srpen roku 1957. Do Prahy přijel na státní návštěvu Nikita Chruščev. Poslouchal jsem tehdy v rozhlase jeho projev, který byl překládán, jak říkají sportovci, přímo z voleje do českého jazyka. Velice ostře kritizoval právě pomalý postup socializace zemědělství, liknavost a špatný přístup odpovědných pracovníků k tomuto úkolu na všech úrovních státní správy. Výsledek se dostavil okamžitě. Stagnace v zakládání družstev byla dohnána v několika dnech. Agenti, kteří se po vesnicích rozjeli, měli vytipovány zemědělce, kteří s režimem souhlasí, anebo jsou k němu alespoň loajální, a pak již nebylo nijak nsnadné ty ostatní přitlačit ke zdi.

Také našim zemědělcům bylo jasné, že se družstvu neubrání. Byl konec měsíce srpna, bylo zapotřebí sít ozimou řepku. Zemědělci váhali. My jsme byli jediní, kteří řepku zaseli. Druhého dne v poledne k nám přišla paní Anežka Eliášová s žádostí o zapůjčení secího stroje, že budou také sít. Sotva však odešla, zazněla hudba z reproduktoru místního rozhlasu a hlas pana řídícího Crhy oznámil zemědělcům, aby nepokračovali v osevu, jelikož bude založeno JZD a provedena hospodářsko technická úprava půdy (dále HTÚP). Ještě téhož

večera navštívili dva agenti také naši domácnost. Když nám dali nahlédnout do seznamu přihlášek, bylo jasné, že stavět se do opozice nemá smysl. Druhého dne byla v místním hostinci ustavující schůze družstva. Já osobně jsem se jí nezúčastnil. Jako vlastník usedlosti byl můj otec a ten se ze schůze vrátil jako předseda JZD. Od toho dne jsme ho přes den viděli doma velice málo. Čekaly ho nové úkoly. Musel se naučit řídit větší podnik, být při provádění HTÚP a zvládnout mnoho dalších povinností, které mu, jak se říká, spadly přímo na hlavu a bylo zapotřebí je spolu s dalšími funkcionáři naléhavě řešit. Byli to pan František Zachař jako úsekář, pan Ladislav Dlouhý jako zootechnik a pan Josef Eliáš jako účetní.

Agenti při přesvědčování ke vstupu do družstev používali argument, že družstvo zbaví zemědělce těžké a náročné práce. Nebyla to pravda. Družstva těžké práce nikoho nezbavila. To dokázala až mechanizace, která tehdy nebyla. Tak jako za soukroma se vidlemi nakládala chlévská mrva, skopávala a rozhazovala, nakládalo se seno, snopy obilí, zelená píce, cukrovka, krmná řepa, chřást; to vše čekalo na pracovité ruce. To vše bylo možné zvládnout jen proto, že tehdy chodilo do družstva pracovat poměrně velké množství lidí, jak samotných družstevníků, tak i místních brigádníků. V dnešním družstvu na zemědělské půdě horeckého katastru pracují pouze dva lidé. Když jsem to zhruba počítal, tak tehdy v družstvu pracovalo přibližně 33 žen a 33 mužů. I přes tento velký počet pracovníků bylo občas zapotřebí při sklizňových pracích brigádnickou výpomoc. Přestalo se jezdit s kravičkami, i když v prvních dnech družstva si ještě musely obléknout chomouty a vyvážet močůvku k řepce. Zemědělci sami soukromě museli sklídit zbylou úrodu: brambory, krmnou řepu a cukrovku. Tu už ale do cukrovaru odvážel družstvu zapůjčený traktor. Navíc ještě museli provést podmítku strniště, čímž soukromá práce na pozemcích skončila. Hospodářská zvířata, tehdy již v majetku družstva, zůstala prozatím ustájena ve chlévech soukromníků. V obci zatím nebyl žádný vhodný větší objekt. Tak jako dříve, i nyní bylo zapotřebí před odchodem do zaměstnání nakrmit, podojit, odvézt mléko do sběrný a večer se celý proces opakoval. V zimním období se používalo krmivo ze soukromé sklizně, které vlastně bylo majetkem družstva. Vždyť podle stanov družstevník vstupoval do družstva s celým svým majetkem. Zelené krmení bylo naváženo koňskými potahy. V družstvu tehdy bylo tři a půl páru koní a další pár byl přikoupen. Chovatelé si každý den připravili před vrata vlastní vůz, krmiváři je spřahali za sebou a potom naložené předepsaným množstvím píce byly zase před vraty odpojovány. K sečení se používaly travní žací stroje a k nakládání nakladač RV4, jak se ironicky nazývaly ruční vidle čtyřrohé. Jestliže jsem v úvodu psal, že dřinu odstranila až mechanizace, myslím, že pracovníci, kteří tyto začátky pamatují, mi dají za pravdu, že mnohdy přicházeli z práce unaveni

víc, nežli za soukroma. Bylo přece jen rozdíl nasíci a naložit fůru krmení anebo celý, mnohdy do večerních hodin prodloužený, pracovní den poctivě makat vidlemi. Naložit fůru hnoje, odvézt na pole, skopat, sklopit prkno, sednout si a odpočinout cestou domů, nebo celý den vybírat po chalupách hnojníky. Popráškovat 3 míry k úhorové pšenici anebo celý den chodit s těžkou mísou umělého hnojiva na řemeni. A tak bych mohl pokračovat u ostatních prací. Družstvu velice pomohlo, že dostalo k užívání zbytkový statek čp. 1, který je dnes majetkem pana Petra Vaňouse. Tehdy ho využíval výkupní podnik, který zde měl zřízenou dokrmnu jatečních býků. Celý objekt až na špýchar, který si podnik ještě nějaký čas ponechal, byl družstvu předán k užívání. Ze všeho nejdříve se započalo připravovat ustájení dobytka. Začalo se v tak řečené horní stáji, bývalé konírně. Deputátní byty, ve kterých sídlila úřadovna místního národního výboru (dále MNV), byly vybourány, úřadovna přestěhována do boční místnosti v obytné budově. Práce prováděla stavební četa pod vedením zednických mistrů pana Františka Horáka a pana Josefa Rovenského. Na pomocné práce bylo zapotřebí více pracovníků. Musela se vybudovat velká jámka pro močůvku. Výkop se prováděl ručně. Přebytečná zemina byla transportérem dopravována na potahové vozy a odvážena. Nežli se zakoupila míchačka, beton čekal na lidské ruce. Stáj byla dokončena v roce 1959 a v červnu tam byly svedeny dojnice z menších stájí, mezi něž patřila i naše. Tehdy v tom měsíci červnu jsem odjížděl na čtyřnedělní vojenské cvičení. Nežli jsem vykročil na cestu k prvnímu vlaku, přišel jsem se rozloučit s kravičkami. Věděl jsem, že až se navrátím, zůstane tam pouze jedna záhumenková. Ohlédly se po mně, co tam chci, bylo totiž něco málo před čtvrtou hodinou ranní. Se zaroseným zrakem jsem vykročil k Cerekvici. Po návratu si mě dlouho pamatovaly, stačilo vyslovit jméno a hned se ke mně hlásily. Ve stáji již měly pouhá čísla. Jalovina byla svedena do uvolněných stájí větších usedlostí po dobu, než bylo dokončeno volné ustájení v bývalé kolně a později dolní stáj s přistavěnou mléčnicí. Opravy strojů a náradí se prováděly v malé dílně pana Josefa Mikuleckého. Později byla zřízena dílna v místech, kde je doposud. Byla zakoupena kovárna od pana Frimla z Cerekvice. Byla to výheň, kovadlina s nejrůznějšími náradím, dva svěráky, vrtačka s bruskou a starší Křížíkova trafosvářečka. Od pana Ladislava Lubase z Českých Heřmanic to byly nůžky na železo. Teprve mnohem později byl přikoupen soustruh a pružinový buchar. Opravářské práce ode dřeva prováděl pan František Mareš ve své dílně. Mechanizace družstva se pozvolna rozmnožovala. Byl zakoupen starší traktor Z 25, aby mohl být navrácen zapůjčený. Později přibyl další, tentokrát nová pětadvacítká, později Z Super 50, kultivační pětadvacítká a později pak další. Nedostatek vlečných vozů se řešil úpravou potahových vozů za traktor, k použití pouze pro dopravu

prováděnou v družstvu po místních a polních komunikacích. V roce 1961 se započalo s výstavbou kravína, který dnes, tuším, zeje prázdnotou. Po jeho uvedení do provozu tam byly svedeny dojnice a chovné jalovice. V uvolněné horní stáji byli ustájeni jateční býci. Dolní stáj byla přebudována na výkrmnu prasat, která byla dosud v objektu pana Františka Huryty čp. 8. Na zahradě pana Pechance byla postavena drůbežárna, kde se pan Pechanec staral o nosnice. Později k ní přibyla další, kterou v současnosti využívá myslivecké sdružení. Po dokončení těchto staveb byla veškerá živočišná výroba soustředěna v družstevních objektech. V soukromých prostorách zůstali koně a ve stodole pana Kalaše ještě nějaký sklad umělých hnojiv, než byla postavena kolna u kravína. Výkupní podnik sice uvolnil sýpku pro skladování obilí, ale ta nestačila. Družstvo tedy provedlo nástavbu nad obytnou budovou. Byla to náročná stavba, na kterou byla přizvána odborná firma. Z budovy byla odstraněna historická střecha, k čemuž by dnes památkáři měli asi určité výhrady. Stavba byla zpevněna železobetonovým věncem, doplněna armovaným stropem a nástavbou zakrytou střechou ze železobetonových vazníků tak, jak ji známe dnes. Další, mohu říci, vůbec nejnáročnější stavbou byla podsklepená kolna za stodolou k Zadní louži, která dnes, jak se domnívám, také zeje prázdnotou. Tehdy sloužila k uskladnění brambor a na stropě sklepa obilí. Byly zlikvidovány nevzhledné krechty a pozemek mohl být upraven. Zemědělci mohli svoje objekty využívat pro své zásoby ze záhumenek.

Záhumenky byly dvojího druhu. Každý družstevník měl nárok na 50 arů zemědělské půdy. Družstevníkům, kteří si půdu sami obdělávali, byly vyměřeny jednotlivé díly. Záhumenky společně obdělávalo družstvo. Každý družstevník si nahlásil, jakými plodinami hodlá svůj díl půdy zasít nebo zasázet. Veškeré práce provedlo družstvo. Družstevník je zaplatil a podle výnosu dostal náležitou dávku. Později si ale okopávku a sklizeň krmné řepy zajistil každý sám.

Družstevníci v počátečních letech byli za svoji práci odměňováni tak zvaným jednotkovým systémem. Každá práce byla ohodnocena určitým množstvím jednotek, za které se každý měsíc vyplácela záloha. Po vyúčtování příjmů celoroční sklizně, dotování všech fondů, se zbylý čistý zisk rozdělil na odpracované jednotky a družstevníkům byly vypláceny doplatky. V našem družstvu byla stanovena finanční výše jednotky 20 Kčs. Doplatky za první dva roky byly žalostné. Teprve ze sklizně v roce 1960, kdy dalo velký výnos semeno červeného jetele, jednotka nejen že dosáhla plných 20 Kčs, ale tuším, ještě ji o něco překročila. Je pochopitelné, že nálada družstevníků byla mnohem radostnější než doposud. Ono je rozdíl dobírat 1,20 Kčs anebo 11 Kčs. Bývalo zvykem v okolních družstvech pořádat tak zvanou dobírkovou

veselici, na kterou bývali zvaní zástupci z nadřízených orgánů z okresu, výrobní správy a podobně. Když se při výroční schůzi jednalo, zda naše družstvo také takovou trachtací vystrojí, padl ze strany družstevníků návrh místo trachtace uspořádat výlet. Pamatuji se, že tento návrh podal pan Josef Voříšek, který bohužel již není mezi námi, a tento návrh byl s velkým nadšením přijat. A tak v měsíci květnu byl uskutečněn první družstevní dvoudenní výlet do jižních Čech. Počasí po celé dva dny si dávalo záležet, šikovný průvodce - znalec kraje jihočeských rybníků, zábavný řidič pan Pepa Cimburek a dobrá parta celého kolektivu, to vše dohromady podtrženo, sečteno, výsledek velice zdařilý výlet. Alespoň dle mého názoru jeden z nejlepších. Proč? Nevím. Snad proto, že byl první, a ono většinou to, co je nové, bývá nejlepší. To opakované nikdy není ono.

Velkou injekcí družstevního platu byly meliorační práce, které se v letech 1960 a 1961 prováděly ještě ručně. Za provedení 20 metrů, tj. sejmutí ornice, vybrání patřičné hloubky kanálu, upravení lůžka pro potrubí, položení potrubí, zabortování a opětné zahrnutí bylo u hlavníku 100 Kčs a u křídla 80 Kčs. Možná nebo spíš opravdu čtenářům současné generace se to bude zdát směšné, ale tehdy stokoruna, to byla *paní bankovka*. Pracovníci, kterým pomáhali příslušníci rodiny, třeba školní děti, když přišly tátovi pomoci zahrnovat, si přišli na velice hezký příjem, o jakém se mohlo ostatním pracovníkům v družstvu pouze zdát. Práce v družstvu, pokud to bylo možné, byly úkolovány, ostatní byly hodinové. Jednou z nejlépe honorovaných ručních prací byla okopávka cukrovky. Zpočátku bylo třeba cukrovku jednotit, což vyžadovalo větší počet pracovníků, mnohdy brigádnickou výpomoc. Vzpomínám, že v roce 1960 vlivem teplého a vlhkého počasí velice rychle rostla nejen cukrovka, ale také plevel. Přes veškerou snahu se nepodařilo všechnu cukrovku vyjednotit, část bylo nutno zarat. Plevel bylo tolik, že nemohl zůstat mezi řádky cukrovky a musel být vyvážen z pole pryč. Později, když se začal provádět osev obrušovaným semenem a pásový postřik, okopávka byla velice ulehčena a pro ženy, které tuto práci vykonávaly, to byl velice dobrý zdroj příjmu. Jejich rodinní příslušníci jim po příchodu ze zaměstnání chodili vypomáhat, takže zvládnutí okopávky přestalo být problémem. S přibývajícím mechanizací ubývalo ruční práce. Byly nakoupeny další traktory, nakladače, vlečné vozy a potřebné nářadí a stroje. Pokud vím, tak v roce 1961 se družstvo mohlo jako první v okolí pochlubit kombajnem na sklizeň brambor. Velice brzy přibyl dvouřádkový vyorávač cukrovky a zanedlouho také třířádkový ořezávač. Pak následoval obilní kombajn SK4 a brzy přibyl druhý. Samosběrací vozy zvládly úklid slámy a sena, takže družstvo bylo pracovně soběstačné, nezávislé na cizí pomoci. Pouze postřik insekticidy prováděla STS, jelikož místní pracovníci neměli na tuto práci potřebnou kvalifikaci.

Družstvo dlouho odolávalo tlaku nadřízených orgánů ke sloučení do větších celků. Nikomu se do toho nechtělo, všichni jsme tušili, že po sloučení by to už nebylo to naše družstvo, ale něco úplně jiného. Čas ovšem neúprosně utíkal, ten velký kolektiv, jaký byl na počátku, se mnohonásobně zmenšil a bylo zřejmé, že brzy nastanou problémy. Ty na sebe nenechaly dlouho čekat. Pan Ladislav Eliáš, který kočíroval poslední pár koní, náhle odešel do invalidního důchodu a koně zůstali bez kočího. Jelikož nebyla za něho náhrada, koně museli být prodáni a práce jako rozvozy krmiv, podestýlkové slámy a různé jiné zásobovací práce musel provádět traktor, který při sklizňových pracích, kde jednotlivé práce na sebe navazují, začínal chybět. Mnohem vážnější problém ale nastal se zabezpečením vedení družstva, konkrétně s místem předsedy. Dosavadní předseda Jan Morávek, který družstvo řídil od samého počátku bez přerušení, čímž se zařadil mezi předsedy s nejdelším funkčním obdobím, hodlal tuto funkci složit. Tím nastal problém, kdo se jí uchopí a bude ji s takovou zodpovědností zastávat jako on. Ne, že by se v družstvu nenašel člověk, který by tento úkol zvládl, ale něco jiného je moci, anebo chtít. Všichni jsme věděli, že možní navržení kandidáti to budou přehazovat jako volejbalový míč jeden druhému, ale tu smeč přes síť nikdo nedá. Já, který jsem měl názor družstvo co nejdéle zachovat, jsem se přiklonil ke sloučení. Družstevníci viděli předsedu jako čilého a hbitého hospodáře, který se snaží všude být první v práci, poslední odchází a zamyká objekt. Já jsem ho ale potom viděl doma a tam už to byl někdo úplně jiný. Dvaasedmdesátiletý stařec, který usíná nad novinami, nad otevřenou knihou, stařec, kterého by další pracovní vypětí fyzicky, ale možná i psychicky zdeptalo. A tak členská schůze schválila návrh na sloučení s družstvem Záhoran v Cerekvici nad Loučnou k 1. 1. 1976. Tím po osmnácti letech končí JZD Horky jako samostatný podnik a začínají se psát nové dějiny obce.

V tomto příspěvku jsem se pokusil v krátkosti zmapovat činnost družstva za celé jeho období. Nyní bych si ještě dovolil připojit svoje osobní ohodnocení. Domnívám se, když porovnáím klady i zápory, že družstvo se dokázalo s obdobím socializace zemědělství v rámci možností úspěšně vyrovnat. Nejvíce si považují toho, že se v družstvu nikterak nepolitizovalo. Nikdo nebyl diskriminován pro své politické nebo náboženské přesvědčení, nikdo nebyl s puncem kulaka z obce vystěhován, třebaže z nadřízených úřadů docházely na MNV tiskopisy pro podání návrhu na vystěhování. Tyto tiskopisy skončily okamžitě v odpadkovém koši, což by potvrdil tehdejší předseda MNV pan Jaroslav Antes. Dalším kladem byla úzká spolupráce družstva s obcí. Jakékoliv práce na obci se neobešly bez pomoci družstva, která se týkala převážně dopravy a jiné mechanizace. Družstvo provádělo zimní údržbu komunikací, a to zcela bezplatně, jakož i veškerou dopravu v katastru obce. Družstevníci, ale

i nedružstevníci měli možnost v družstevní dílně opravit nebo i zhotovit potřebné výrobky, na které sami neměli doma náradí, ale i potřebný řemeslný fortel. Pokud si zákazník dodal vlastní materiál, stačilo, aby se vyrovnal s pracovníkem dílny. Nebyly zde ustaveny žádné brigády socialistické práce, neuzavíraly se socialistické závazky na počest čehosi, co se zemědělstvím nemělo vůbec nic společného. Družstevníci si pozvolna zvykli na práci v kolektivu, kde se při dobré pohodě dařilo i nějaké té legraci. Družstevníci se stále cítili jakýmisi hospodáři a také veškeré větší investice se projednávaly na členských schůzích. Změna nastala při přechodu družstva na pevnou odměnu, kdy přestalo platit původní heslo: „Co si nahospodaříte, to bude vaše.“ S pevnou odměnou nastoupilo nové účetnictví. Byly zavedeny různé přepočty pracovníků, různé regulace, stropy, jak se tomu říkalo. Celý ten systém se stal pro řadového družstevníka těžko srozumitelný. Jediné, co z toho pochopil, bylo, že nějaké to honění se za jednotkami nemá už smysl, protože pokud by jeho výdělek prorazil ten pomyslný strop, nastoupí regulační směrnice a on si stejně víc nevydělá, a tak se pozvolna začal vlastnický vztah družstevníků měnit ve vztah zaměstnanecký, což bylo vlastně účelem celé té politiky. Dalším negativem bylo, že družstevníci ztráceli vlastnický vztah k půdě. Vlastnický vztah se zúžil na zahrady, pozemky kolem domů a záhumenky, dokud nebyly zrušeny. Ostatní bylo *jezedovo* a bylo chápáno jako jakýsi veřejný majetek, a tak je to, bohužel, chápáno dodnes. Na tento vztah doplatili mnozí majitelé půdy, kteří ještě za minulého režimu prodávali zemědělskou usedlost. Byly oceněny budovy, zastavěné plochy, zahrady, ale ostatní zemědělská půda v užívání družstva byla bezplatně převedena na nového majitele, čímž ji získal zcela zdarma. Zase jedna hořká zkušenost, že se nevyplácí předčasně házet flintu do žita. Zkušenost je dobrou školou, ale školné bývá mnohdy vysoké. Tak tolik mé osobní hodnocení. Nevím, jak dalece s ním bude čtenář souhlasit, to musí posoudit každý sám.

V Á N O C E

Vánoce, dlouhé noce, dlouhé večery v teple rodinného krbu, svátky míru a pokoje; --- svátky útoku na pulty nejen velkoobchodů, ale i drobných obchodníků, svátky ukvapených příprav, to jsou také Vánoce. „Cogito ergo sum.“ Přeloženo do českého jazyka: „Myslím, tedy jsem.“ „Nakupuji, tedy jsem.“ Tuto vtípnou parafrázi zmíněného citátu, který velice trefně vystihuje atmosféru dnešní předvánoční a vánoční doby, jsem si před časem přečetl v nějakém časopise. Myslím, že k tomu není zapotřebí více slov. Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle. Tento chvalozpěv, který zpíváme při nedělních a svátečních bohoslužbách, je s Vánocemi úzce spjat, neboť tak bylo lidstvu oznámeno narození Mesiáše. Pokoj lidem dobré vůle.

Irský spisovatel G. B. Shaw řekl: „Kde je dobrá vůle, najde se i cesta.“ A tak, pokud se nám při dobré vůli podaří nalézt nějakou tu optimální správnou cestu, domnívám se, že to bude ten nejhodnotnější a nejen vánoční dárek, dárek, jaký nás nikterak nezadluží, a dárek, jaký nám žádný hyper nebo supermarket nedokáže nabídnout.

Přeji všem čtenářům hezké a požehnané Vánoce a mnoho úspěchu v tom příštím novém, také jubilejním roce zakončeném tentokrát osmičkou.

R Ů Ž N É D O B O V É P O Z N Á M K Y

Bohumil Novotný (1893 – 1962)

Rok 1958

V naší obci je toho času ve vlastnictví a provozu kromě jízdních kol, které má už skoro každé dítě od 12 roků, ještě: 1 automobil, přes 20 motocyklů. Radiopřijímač skoro v každém stavení, 2 televizory.

Stavení, resp. obydlí našich občanů se v posledních letech velmi zdokonalilo. Za mého dětství byla ještě ve mnoha světnicích podlaha jen z dusané hlíny, teď už je všude podlaha z prken, síně vydlážděny cihlami či cementovými dlaždicemi. V takových hliněných podlahách línly se blechy, které se staly dnes už hmyzem neznámým. Taktéž vymizeli švábi a rusi. Za mého dětství bylo ještě mnoho stavení roubených, krytých šindelem a došky. Dnes už poslední zbytky roubených stavení se bourají a zdí. Pořizují se koupelny. Když v letech čtyřicátých zařizovali v Bohuňovicích vodovod, nabízeli Horkám spoluúčast - nebylo zde pro to mnoho pochopení, sešlo s toho. Jinak zařídilo se zde mnoho domácích vodovodů.

Za mého mládí, i potom dlouho ještě, byl život ve vsi mnohem více společenský. Pouti a posvícení se drželo se vší „parádou“ (pout' před sv. Annou, posvícení před Václavem) - scházeli se v ten den příbuzní a přátelé, tančilo se, posvícení se „drželo“ dva, byl-li v úterý svátek sv. Václava, i tři dny. Po vánocích, v lednu, byl pravidelně hasičský bál, o masopustním pondělí „merenda“ s tancem, za zimu, nebo o velkonočních divadlo nebo podobně. Když byl v Heřmanicích (až do druhé světové války) Sokol v plné činnosti, pořádala se v hájovně tělocvičná besídka. Teď je občas jen hasičský ples, občas (tj. v některý rok) v hájovně věneček... Na místě divadel, pořádaných místními ochotníky, dojíždí se autobusem na divadlo do Litomyšle 2 - 3x za rok, školní děti mají každý rok výlet autobusem.

S ovocem se dříve jinak hospodařilo. Toto bylo především požitatinou, používanou ve vlastní domácnosti. Chodilo se s ním ovšem taky do města na

trh, kde bylo prodáváno po krejcarech, ale byla-li jej větší úroda, nestačilo se po košíkách prodat. Sušilo se, pekla se povidla. V každé větší zahradě byla sušárna (suška), kde ohněm na lískách sušily se švestky, hrušky a křížaly jablek.

Chleba se pekla doma v pecích, pec obyčejně na 12 velkých bochníků. Byl ten domácí chléb lepší, než od pekaře. Když bylo dost jablek, upekla maminka jeden, třeba i dva bochníky s křížalama. To byla nejen nás, dětí, ale i dospělých pochoutka.

Máslo se tlouklo až do těch dob, kdy byla zřízena v Heřmanicích mlékárna, doma, v dřevěné másnici. Tvaroh a sýr byly stále v zásobě, byl-li toho nadbytek, dělaly se homolky. Ty tvrdly, sušily se v dřevěné kleci na hambalkách. V době, kdy krávy méně dojily, byly tak dobré - křoupaly se jako cukroví.

To všecko patří dnes jen vzpomínce. Dnes pekou chleba jen pekárny, a to někdy dost špatně, a co to je homolka, to už naše děti nevědí. I kuchyňská kamna se vyhazují, jsou sporáky pro otop, elektriku a plyn.

Rok 1961

V zápise r. 1958 jsem poznamenal, jak jsou naši občané vyzbrojeni dopravními prostředky. Dnes jsou na Horkách už 3 automobily, počet motorek taky stoupl. Jinak si každý opatří aspoň „Pionýra“ nebo „Moped“. I já jsem si letos „Moped Stadion“ koupil. Už mě to na kole unavuje...

Poměry hospodářské se úplně změnily. Dříve každý hospodář šetřil. Šetřil buď dětem na věno a výbavu, nebo aby si rozšířil hospodářství koupil pozemků a přístavbou a zlepšil nákupem strojů. Zavedením družstevního hospodaření tyto příčiny pominuly. Děti odcházejí po vchození odborných škol z domu za svým povoláním, každý, kdo pro nemoc nebo stáří nemůže již plně pracovat, dostává důchod, léčení v nemocnici je zdarma, návštěvy lékařů a léky při domácím ošetření též. K tomu přistupuje ještě to, že každý po dvojí valutární úpravě přišel o slušné obnosy a nemá už chuť šetřit. A tak se v zařizování bytů pokračuje. Nevyužití prostory stavení se využívají bytově. Vestavují se pokoje, koupelny..., kupují se televizory, ledničky atd. Zkrátka - přizpůsobujeme se poměrům.

A nad tím vším visí hrozba nové světové války - horší, než byly obě předešlé, války, která by ohrozila každého, ať je kdekoliv.

[Z Kroniky rodu Novotných, psané Bohumilem Novotným z čp. 50 v letech 1948 - 1962, vybral a upravil Milan Novotný.]

HORECKÝ ZPRAVODAJ. Vydává Obecní úřad Horky, Horky 55, 570 01

Litomyšl, tel.: 461 633 148, e-mail: obec.horky@lit.cz. Internetové stránky
obce: <http://sweb.cz/obec.horky>. Bezplatné.